herpy

AGAMER

Moroccan Spiny-tailed Lizard

Uromastyx nigriventris

Uromastyx nigriventris er en kraftig og farverig tornhale fra stenørkenerne øst og syd for Atlasbjergene i Marokko og i det vestlige Algeriet. Voksne dyr har som regel sort grundfarve med gule, grønne og orange tegninger. Den bliver op til 42 cm, lever næsten kun af planter og graver dybe huler. Den kræver et stort, varmt og tørt terrarie med dyb bund og kraftig UVB, og den holdes alene.

Familie: Agamidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**30-42 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-25 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende, jordboende og gravende**
Biotop	**Ørken, halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Hotspot	**50-55 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**20-30 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**16-22 °C** 8-12 uger
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**48 mdr.**
Kuldstørrelse	**10-15 æg**
Inkubation	**56-84 dage** ved 33-34 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97) som alle arter af Uromastyx. Handel over grænser kræver CITES- og EU-dokumenter, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Ingen agamer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015). Bed sælger om dokumentation for dyrets herkomst.

Om arten

Uromastyx nigriventris er en kompakt, kraftigt bygget agam med kort, bred krop, korte, stærke ben og en flad, tyk hale, der er dækket af kranse af spidse skæl. Navnet betyder "sort bug" og kommer af latin niger, sort, og venter, bug.

Dyret bliver op til 42 cm inklusive hale, heraf op til 25 cm fra snude til kloak, og hører til slægtens mellemstore arter. Farverne varierer meget. Voksne dyr har som regel sort grundfarve med gule, grønne og orange tegninger, der bliver kraftigst i parringstiden, og siderne kan skinne blåligt eller rødligt. Gamle hanner har ofte sort hoved og sort bug, som har givet arten navnet. Unger og halvvoksne dyr er ensfarvet brune med svage, mørkere brune pletter. Farverne er kraftigst, når dyret er varmt efter morgenens solbad.

Arten blev beskrevet i 1912 som underart af *Uromastyx acanthinura* og blev ført sådan det meste af det 20. århundrede. Først i 2000'erne blev den på grundlag af genetiske undersøgelser regnet som selvstændig art. Navnet *U. a. werneri* hører til samme art. Ældre oplysninger om *U. acanthinura* fra Marokko, også om pasning, handler derfor om *U. nigriventris*.

Voksne dyr er sky og forsvinder hurtigt ned i hulen, hvis de forstyrres. Bliver de forfulgt, puster de sig op, så de sidder fast i hulen, og uden for hulen kan de puste sig op, åbne munden, hvæse og bide. *U. nigriventris* bliver sjældent rigtig tam og er bedst som et dyr, man ser på. Pasningen er forholdsvis enkel, når varme, UVB og kost er i orden, men kræver et stort terrarie og erfaring med planteædende krybdyr.

Læs mere: Lys og UVB

Udbredelse og levested

Uromastyx nigriventris er udbredt øst og syd for Atlasbjergene i Marokko og i det vestlige Algeriet, hvor den lever i Saharaatlas og rundt om den store sandørken Grand Erg Occidental. Mod nord når den næsten Middelhavet gennem Moulouya-dalen, og mod syd er grænsen ikke kendt, fordi arten også er fundet syd for Draa-dalen og Djebel Ouarkziz. Den lever i 200-1.800 meters højde. Typelokaliteten ligger i Algeriet mellem Laghouat og Ghardaïa.

Ældre fund fra Marokko og det vestlige Algeriet er ofte ført til *U. acanthinura*. På verdensplan regnes arten ikke for truet.

> **Oprindelig udbredelse:** Marokko og Algeriet.

LEVESTED

Uromastyx nigriventris foretrækker stenede sletter som hamada (klippeørken) og reg (grusørken) med spredte buske og er sjælden i ren sandørken. Voksne dyr bor i sprækker mellem store sten, i dybe huler og i stendynger, som er svære at komme til, og som regel ses kun ét voksent dyr ved hver stendynge. Hulerne graves ofte i tørre flodbredder i fuld sol, gerne ved foden af en busk som *Ziziphus lotus*, og en busk kan skjule flere indgange. Unger og halvvoksne dyr gemmer sig under sten og i lave fordybninger.

Dyrene er dagaktive og kommer først frem, når det er over ca. 20 °C. På varme dage soler de sig på toppen af stendyngerne, og de er aktive selv ved over 40 °C uden at gå i sommerhvile. I de koldeste måneder er de svære at finde, og i områder med kolde vintre går de formentlig i vinterhvile; hvor længe den varer, er ikke dokumenteret.

Føden er mest planter, i høj grad tornede, tørketålende buske og salttålende planter som *Atriplex*, og efter regn de korte forårsplanter. Biller og myrer bliver også ædt, og ungerne tager flere insekter end de voksne. Planterne dækker det meste af vandbehovet.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 120 × 60 × 60 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Det er større end almindelige glasterrarier, så vælg et terrarie i træ, PVC eller plast med front af glas og gerne netlåg. Tre faste sider giver ro, især for nyindkøbte dyr. Ungerne har brug for den samme temperaturgradient som de voksne og kan bo i samme størrelse.

Bunden graves og skal være dyb: mindst 10 cm, gerne mere, af fint sand eller sandet jord. En blanding af halvt sand, 30 % jord uden gødning og 20 % ler holder gangene oppe. Hold de øverste par centimeter tørre, og fugt kun lidt i dybden. Undgå kalksand og knuste valnøddeskaller, som kan give tarmtilstopning. Ekskrementer og urinsyre fjernes dagligt, og bunden skiftes helt hver 3.-4. måned. Syge eller sårede dyr flyttes midlertidigt over på køkkenrulle.

Byg solpladsen af flade sten eller skifer under varmelampen, gerne som en stak med mellemrum, så dyret kan krybe ind og vælge sin temperatur. Sæt stenene fast, så de ikke vælter, når dyret graver under dem. Giv mindst tre skjul, fordelt mellem den varme og den kølige side. Varmelamper afskærmes, så dyret ikke kan røre dem. Hold ét dyr i hvert terrarie, og hold aldrig forskellige arter af *Uromastyx* sammen.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solpladsen skal have en overfladetemperatur på 50-55 °C, målt med et infrarødt termometer lige under lampen. Den kølige side ligger på 27-32 °C. Varmen skal komme ovenfra, fx fra en halogenspot, aldrig fra en varmemåtte under bunden: dyret flytter sig ikke i tide fra en for varm bund og kan blive forbrændt. Justér solpladsen med en dæmper eller ved at hæve eller sænke stenene.

Om natten slukkes varmen, og temperaturen må falde til 18-22 °C. Dyret skal hele tiden kunne trække sig væk fra varmen.

Om vinteren kan dyret få en kølig hvile på 8-12 uger: dagslængden kortes ned til 6-8 timer, rumtemperaturen sænkes til 16-22 °C, og solpladsen holdes på omkring 30 °C, så dyret kan varme sig og tømme tarmen. Giv kun vinterhvile til sunde, velnærede dyr, og vej dem før og under hvilen. Temperaturerne og vinterhvilen er lånt fra andre arter af *Uromastyx*.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være lav, 20-30 %, målt ved bunden i den kølige side. Vedvarende høj luftfugtighed gør dyret sygt, så sprøjt ikke terrariet. Bunden fugtes kun lidt i dybden, så gangene holder og hulerne får et fugtigere mikroklima, mens de øverste centimeter er tørre.

Dyret får det meste af sit vand gennem føden. En lille skål med frisk vand skader ikke i et velventileret terrarie og kan hjælpe tynde eller nyindkøbte dyr. Skift vandet dagligt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for kraftigt lys. Brug en LED-lampe eller et lysstofrør på ca. 6500 K som dagslys, adskilt fra varmen. UVB er nødvendigt: arten hører til Ferguson-zone 3, og et T5 HO-rør på 12-14 % over cirka halvdelen af terrariets længde i den varme side skal give et UV-indeks på 4,5-6 ved solpladsen. Kontrollér med en UV-måler, og skift rørene efter 6-12 måneder eller efter producentens anvisning. Dagen er 12 timer om sommeren og kortere om vinteren.

FODER

Uromastyx nigriventris er planteæder. Omkring 90 % af føden skal være bladgrønt og blomster, ca. 5 % hårde grøntsager og ca. 5 % tørfoder. Varier mellem salatblandinger, ruccola, mælkebøtteblade, endivie, pak choi, kålroeblade og lidt grønkål, og giv spiselige blomster som mælkebøtte, hibiscus, rosenblade og morgenfrue, gerne fra egen have og altid uden sprøjtemidler. Hø og græs bliver også ædt. Hårde grøntsager som squash og gulerod rives fint.

Frø og bælgfrugter er en naturlig del af kosten: tørrede, knuste linser og hvid hirse giver protein og fedt, men fører til fedme, hvis de gives for ofte. En lille portion højst en gang om ugen er nok. Unger under seks måneder får ingen frø. Frugt er en sjælden godbid. Insekter er ikke nødvendige; en enkelt melorm eller superorm kan gives en gang imellem.

Unger fodres hver dag med så meget, de kan æde, og voksne fodres 4-5 gange om ugen. Drys maden med kalk og et vitamintilskud et par gange om ugen.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Voksne dyr er territoriale, og i naturen holder kun ét voksent dyr til ved hver stendynge. Hold derfor dyret alene. Unger fra samme kuld bliver aggressive over for hinanden og skal adskilles, før de nærmer sig kønsmodenhed.

Et nyt dyr skal have fred i de første uger. Håndtér ikke dyret i tilvænningen, ud over vejning. Har dyret ikke ædt efter to uger, skal en dyrlæge se det. Bagefter kan du tilbyde foder fra hånden. Nærm dig langsomt og altid nedefra, aldrig oppefra, for det ligner en rovfugl. Hold dyret uden for terrariet i højst en time ad gangen. Vej dyret en gang om måneden, og søg dyrlæge ved stort vægttab. Vask hænder efter kontakt, for krybdyr kan bære salmonella.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnet kan ikke altid bestemmes udefra. Hannen har som regel en bredere kloak og halerod, et forholdsvis større hoved og kraftigere farver, og gamle hanner får ofte sort hoved og sort bug. Bøjes halen forsigtigt opad, kan hemipenis-bulges ved halens rod pege på en han. Hunnen er pæreformet som voksen.

Arten bliver kønsmoden omkring fire år gammel, og kønsmodne hanner markerer deres område med sekret fra lår- og kloakkirtlerne. Sæt kun fuldvoksne, velnærede dyr i avl.

PARRING

Hannen indleder parringen med at ryste hovedet fra side til side og lave armbøjninger foran hunnen. Derefter griber han hende i nakken eller siden med kæberne og holder fast under parringen. Hunnerne kan blive meget aggressive i yngletiden, også over for hannen, så hold øje med dyrene, og vær klar til at skille dem ad.

I terrariet følger avlen en kølig vinterhvile. Bagefter øges dagslængden og temperaturen trinvist, og først derefter sættes hun og han sammen, begge i godt huld.

ÆGLÆGNING OG KULD

I Marokko lægges æggene i juni og juli. Kuldet er typisk på 10-12 æg og hos store hunner op til 15. Æggene har en pergamentagtig skal og er ca. 35 mm lange og 20 mm brede.

Hunnen skal have en dyb lægekasse med en fugtig blanding af sand og jord, så gangen holder, og hun kan grave sig ned. Finder hun intet egnet sted, kan hun holde æggene tilbage. Giv hende ro og rigeligt foder efter lægningen.

INKUBATION

Grav æggene forsigtigt op, og læg dem i samme stilling, som de lå, i en lukket beholder med fugtig perlit, der klumper, når man klemmer den. Vej beholderen en gang om ugen for at følge fordampningen.

Rugetid og rugetemperatur er ikke dokumenteret for arten. Hos andre arter af *Uromastyx* klækker æggene efter 8-12 uger ved 33-34 °C; højere temperatur giver kortere rugetid.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Nyklækkede unger er små og skal have mange skjul. Hold dem i terrarier eller store plastkasser med samme solplads og temperaturgradient som de voksne, på køkkenrulle eller fliser indtil etårsalderen. Giv dem fint snittede grønne planter og blomster hver dag. Frø og tørrede bælgfrugter gives først fra seks måneders alderen. Adskil ungerne i god tid, før de bliver kønsmodne.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes for lidt varme eller UVB, for høj luftfugtighed og forkert kost:

- Knoglesvind (sekundær nutritionel hyperparathyreoidisme) ved for lidt UVB, kalk og D3.
- Luftvejsbetændelse og slim ved konstant høj luftfugtighed.
- Fedme ved for mange frø og for meget protein.
- Tarmtilstopning ved kalksand, valnøddeskaller og for lav temperatur.
- Forbrændinger fra varmemåtter og ubeskyttede lamper.
- Parasitter hos nyindførte, ofte vildfangne dyr. Hold nye dyr i karantæne i 3-6 måneder.
- Skorpede sår på læberne og huden, som kan skyldes bakterien *Devriesea agamarum*. Den smitter mellem agamer og kræver dyrlægebehandling og grundig desinfektion af terrariet.
- Æglægningsbesvær hos hunner uden egnet lægeplads.

Et sundt dyr er rundt og fast, har klare øjne og æder regelmæssigt. Vægttab, manglende appetit og sløvhed kræver en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.